

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
РОМАНУ ДЖ. К. РОЛІНГ «РІЗДВЯНА СВИНКА» УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ**

Кваліфікаційна робота

На здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.041 «Германські
мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»,
ОПП «Переклад з англійської та
другої західноєвропейської мови»
Олександри ОРЛОВОЇ

Науковий керівник:

асистент кафедри
теорії і практики перекладу з
англійської мови
Мирослава НЕЧИПОРЕНКО

«Допущено до захисту»
Протокол № 10 кафедри
теорії і практики перекладу з англійської мови
ННІФ від 30.05.2023

Завідувач кафедри _____ **Людмила СЛАНОВА**

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
-------------------	----------

РОЗДІЛ I. СТИЛЬОВІ ДОМІНАНТИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Збереження жанрово-стильових ознак художнього тексту у перекладі.....	7
---	---

1.2 Відтворення у перекладі індивідуальної манери автора оригіналу..	10
--	----

1.3 Індивідуальний стиль перекладача та межі інтерпретації художньої літератури.....	14
--	----

Висновки до першого розділу.....	17
---	-----------

РОЗДІЛ II. ПЕРЕКЛАД ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

2.1 Місце перекладу літератури для дітей в сучасному перекладознавчому дискурсі.....	19
--	----

2.2 Образність у перекладі зразків дитячої літератури.....	24
--	----

2.3 Відтворення емоційного компоненту у перекладі текстів дитячої літератури.....	25
---	----

2.4 Адаптація тексту під час перекладу дитячої літератури як результат спрямованості на адресата.....	27
---	----

Висновки до другого розділу	30
------------------------------------	-----------

РОЗДІЛ III. СТРАТЕГІЇ ТА СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ РОМАНУ «РІЗДВЯНА СВИНКА» ДЖОАН РОЛІНГ У ПЕРЕКЛАДІ ВІКТОРА МОРОЗОВА

3.1 Специфіка відображення у перекладі лінгвістичних варіацій мовлення персонажів роману «Різдвяна свинка».....	32
---	----

3.2 Відтворення поетичного мовлення у перекладі тексту Дж. К. Ролінг.....	33
3.3 Відтворення фразеологічних одиниць роману Дж. К. Ролінг в перекладі В. Морозова.....	37
3.4 Роль прагматичної адаптації у відтворенні лінгвостилістичних особливостей художнього тексту Дж. К. Ролінг.....	38
Висновки до третього розділу.....	42
ВИСНОВКИ.....	43
ЛІТЕРАТУРА.....	45
SUMMARY.....	50

ВСТУП

У сучасному світі, де літературний обмін та переклад стали необхідністю, проблема відтворення літературних текстів різними мовами набуває особливої важливості. Зокрема, це стосується творів, які здобули велику популярність, серед яких є й роман «Різдвяна свинка» Дж. К. Ролінг. Переклад цього твору українською мовою вимагає уваги до лексико-стилістичних особливостей, які впливають на відтворення авторського стилю та емоційного забарвлення.

Актуальність дослідження полягає в наочному проявленні складнощів, що виникають під час перекладу художньої літератури, особливо якщо мови оригіналу та перекладу належать до різних лінгвокультурних середовищ. Аналізуючи особливості перекладу лексики та стилістики обраного для дослідження роману, можна з'ясувати, як перекладач розв'язав складні завдання, що перед ним постали, та якою мірою йому вдалося зберегти атмосферу та стиль оригіналу.

Об'єктом дослідження цієї роботи є лексико-стилістичні характеристики роману Дж. К. Ролінг «Різдвяна свинка».

Предметом дослідження є особливості відтворення лексико-стилістичних параметрів роману Дж. К. Ролінг «Різдвяна свинка» в українському перекладі.

Наукова новизна роботи полягає у виборі предмета та об'єкта дослідження. Роман Дж. К. Ролінг «Різдвяна свинка» вперше розглядається в дослідженні в лінгвоперекладному ключі. Ця робота робить внесок у часткову теорію перекладу з англійської на українську мову, тим самим збагачуючи її.

Мета роботи полягає в дослідженні стратегій та способів відтворення лінгвостилістичних параметрів роману «Різдвяна свинка» Дж. К. Ролінг у перекладі В. Морозова.

Досягнення мети дослідження передбачає виконання наступних завдань:

1. описати особливості збереження жанрово-стильових ознак художніх творів та авторського стилю у перекладі;
2. розглянути особливості відтворення образності та емоційного компоненту в перекладі дитячої літератури;
3. проаналізувати специфіку відображення лінгвістичних варіацій мовлення персонажів роману «Різдвяна свинка» в перекладі В. Морозова;
4. проаналізувати відтворення поетичного мовлення в перекладі В. Морозова;
5. здійснити аналіз відтворення фразеологічних одиниць в перекладі В. Морозова;
6. проаналізувати роль прагматичної адаптації у відтворенні лінгвостилістичних особливостей художнього тексту «Різдвяна свинка» Дж. К. Ролінг в перекладі В. Морозова;
7. описати одержані результати дослідження.

Матеріалом дослідження стали дитячий роман Дж. К. Ролінг “The Christmas Pig” та його переклад, що має назву «Різдвяна свинка» і виконаний В. Морозовим.

Теоретико-методологічну основу роботи складають праці українських та зарубіжних дослідників у галузі лінгвістичної теорії перекладу: І. Корунця [11], Л. Білозерської [1], А. Потапової [17], П. Ньюмарка [37] та інших.

У роботі були використані такі **методи** дослідження:

1. метод аналізу та синтезу, що використовувався для опрацювання теоретичних джерел;
2. порівняльний аналіз перекладацьких одиниць (словосполучень та речень);
3. контекстуальний аналіз, який полягає у розгляді смислового середовища переказної одиниці;

4. метод лінгвістичного опису, що застосовується під час аналізу та у коментарях;
5. порівняльно-зіставний метод, що використовується для вивчення характеристик мовних одиниць у англійській та українській мовах.
6. метод суцільної вибірки, що був використаний для відбору прикладів для аналізу;
7. кількісний аналіз, що був використаний для опису кількісних результатів дослідження.

Теоретичне значення представленої роботи полягає у розкритті особливостей перекладу роману «Різдвяна свинка» Дж. К. Ролінг українською мовою, що доповнює загальну теорію перекладу та літературної стилістики. Крім того, дослідження дозволяє виявити та систематизувати різноманітні лексико-стилістичні характеристики перекладу роману, що дає підстави для подальшого удосконалення перекладацької практики.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що його результати можуть бути корисні для вивчення теорії та практики перекладу літератури, а також для поліпшення якості художніх перекладів, що здійснюються українською мовою.

Логіка дослідження зумовила **структуру** роботи. Представлена робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку літератури та резюме. Загальний обсяг — 52 сторінки.

РОЗДІЛ І. СТИЛЬОВІ ДОМІНАНТИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Збереження жанрово-стильових ознак художнього тексту у перекладі

«Художній переклад» — це термін, який широко використовується для позначення перекладу літератури. Можливо, «переклад літератури» є точнішим терміном, ніж «літературний переклад», оскільки останній інколи може бути «нелітературним» у тому сенсі, що переклад оригінального художнього тексту може не бути літературним у мові перекладу [24 ст.]. Проте, цей термін використовується для розуміння перекладу художніх творів, що вважається літературним іншою мовою.

Полеміка про дихотомію двох крайнощів, про можливість і неможливість художнього перекладу триває й нині. Так, для деяких дослідників мова є специфічною для культури та є вираженням культури, це частина культури, якою вона просякнута [44 ст.]. У цьому сенсі лінгвістична відносність має далекосяжні наслідки для перекладу, роблячи його неможливим, особливо художній переклад, що пронизаний культурою.

Ця невдала лінія аргументації продовжується й сьогодні, коли такі вчені, як М. Снелл-Горнбі, стверджують, що мова є частиною культури, а не навпаки, тобто культура є невеликою частиною мови, представленої культурними термінами та деякими спеціальними способами вираження значення в мові; інша, більша частина мови, є «універсальною», тобто «некультурною» та загальною для всіх мов та всіх народів світу. Ці «універсали», тобто переважна більшість нейтральних слів і виразів, є невід'ємною частиною мови, яка робить можливим переклад. Мова є невід'ємною частиною культури, тому перекладач має бути не лише двомовним, але й двокультурним [47, с. 42].

Навіть Л. Венуті, який критикує універсальні погляди на переклад за ігнорування культурної відносності, сам визнає універсалізм щодо природи і, отже, перекладу літератури [50, с. 124].

Збереження жанрово-стильових ознак художнього тексту у перекладі є важливим завданням для перекладача. Як зазначає М. Анані, художній переклад включає переклад різних жанрів літератури, в тому числі поезії та драми. Він вимагає не лише відтворення референтного значення слів, але також їхнього значення та ефекту [24 ст.]. Так, успішний художній переклад полягає у здатності перекладача передати жанрові особливості оригінального тексту, використовуючи адекватні стилістичні засоби та мовні конструкції. Перекладач повинен уважно вивчати жанр, стиль та специфіку оригінального тексту, а також враховувати культурні, історичні та соціальні контексти, щоб відтворити його атмосферу та емоційну силу у мові перекладу.

К. Ландерс визначає художній переклад з точки зору унікальності та креативності, описуючи його як «найвимогливіший тип перекладу». Однак він не дає прямого визначення для цього [31 ст.].

Більшість письменників і теоретиків перекладу не дали чітких визначень художнього перекладу. Однак деякі класичні письменники визначають його через завдання та характеристики перекладача літературних творів, метод перекладу (тобто вільний переклад, а не дослівний переклад) або функцію перекладу (тобто навчання читачів іноземним літературам і культурам, підвищення виразності значення власної мови тощо) [21 ст.].

Збереження жанрово-стильових ознак художнього тексту у перекладі є одним із ключових завдань перекладача. Дослідники, такі як К. Ландерс і П. Ньюмарк, визначають художній переклад з огляду на проблеми та основні характеристики літературної мови [31; 37]:

Згідно з П. Ньюмарком, художній переклад має передати п'ять основних рис літературної мови [37 ст.]:

1. Образність та алегоричність. Перекладач повинен зберегти образи та символи, які присутні в оригінальному тексті, щоб передати його художню суть.

2. Звуконаслідувальний характер. Під час перекладу важливо враховувати звукові особливості мови, оскільки вони можуть мати значення та впливати на враження від тексту.

3. Ритм. Перекладач має зберегти ритм та мелодичність оригінального тексту, оскільки вони впливають на його естетичну цінність.

4. Кожне слово має значення. У перекладі важливо передати не лише смисл окремих слів, а й їхню внутрішню конотацію та емоційне забарвлення.

5. Текст повен багатозначних слів і словосполучень. Перекладач має враховувати мультиплікарний характер тексту та забезпечувати наявність аналогічних багатозначних виразів у перекладі.

Отже, збереження жанрово-стильових ознак художнього тексту у перекладі є складним завданням, яке вимагає від перекладача уважності до деталей та творчого підходу. Враховуючи рекомендації дослідників, таких як П. Ньюмарк, перекладач може досягти більш точного передавання літературної мови та виразності оригінального художнього тексту.

Жодне з попередніх визначень або напіввизначень не може бути задовільним. Потрібне вичерпне визначення в чітких термінах: так, ми визначаємо художній переклад як особливий тип перекладу, який пов'язаний виключно з перекладом літературних жанрів і піджанрів з урахуванням усіх особливостей літературності та творчого стилю перекладу.

1.2. Відтворення у перекладі індивідуальної манери автора оригіналу

Дослідження стилю оригінального художнього твору неможливе без глибокого розуміння філософської єдності його змісту й форми. Оглядаючи стиль як властивість художньої форми, ми розуміємо, що він не обмежується окремими елементами, такими як сюжет або художні деталі. Стиль пронизує всю структуру форми і проявляється в будь-якому фрагменті тексту. Тому, читаючи навіть невеликий уривок твору конкретного письменника, досвідчений перекладач-читач може впевнено впізнати автора [9, с. 25]. Отже, дослідження стилю вимагає всебічного підходу та ретельного вивчення всіх аспектів творчості автора. Це допомагає не тільки розкрити особливості стилю, але й розуміти глибинні зв'язки між творами та думками письменника.

Збереження жанрово-стильових ознак художнього тексту у перекладі є важливим завданням для перекладача. Як зазначає В. Коптілов, художній переклад вимагає не лише відтворення референтного значення слів, але також їхнього значення та ефекту. Успішний художній переклад полягає у здатності перекладача передати жанрові особливості оригінального тексту, використовуючи адекватні стилістичні засоби та мовні конструкції [10, с. 43]. Так, перекладач повинен уважно вивчати жанр, стиль та специфіку оригінального тексту, а також враховувати культурні, історичні та соціальні контексти, щоб відтворити його атмосферу та емоційну силу у мові перекладу.

Завданням адекватного художнього перекладу вважається відтворення змісту, емоційної виразності і словесно-структурного оформлення оригіналу. Так, адекватним, визнається такий переклад, у якому передані всі наміри автора (як продумані ним, так і несвідомі), у сенсі певного ідейно-емоційного впливу на читача, з дотриманням, у міру можливості (за рахунок підбору точних еквівалентів) всіх застосовуваних автором ресурсів образності,

колориту, ритму тощо; останнє має розглядатися, однак, не як самоціль, а лише як засіб для досягнення загального ефекту [38 ст.].

Виявлення та точне відтворення індивідуальної манери автора оригіналу у перекладі вимагає правильного розуміння всіх складників оригіналу та їхнього взаємозв'язку. Кожен письменник є унікальною особистістю. Він стає справжнім художником лише в той момент, коли розробляє свій власний стиль, який відображає його особистий спосіб сприйняття життя, нову образну свідомість автора [6, с. 27]. Отже в індивідуальному стилі письменника виявляються його ідеали, громадянська позиція, глибина проникнення у реальність, психологія людини, багатство спостережень, емоційна виразність, особливості письма та стилістика, а також професійна майстерність.

Л. Грицик стверджує, що індивідуальність у творі не є зовнішньою ознакою або формальним елементом, який легко помітити. Вона являє собою складну систему взаємопов'язаних особливостей. Виявлення та точне відтворення цих особливостей у перекладі вимагають глибокого розуміння всіх аспектів оригіналу і їхнього взаємозв'язку [6, с. 27]. Так, індивідуальність автора впливає на його творчість і вимагає особливої уваги з боку перекладача. Через складність цієї індивідуальності, точне відтворення авторського стилю та світогляду є складною задачею.

Відтворення у перекладі індивідуальної манери автора оригіналу полягає у збереженні та відображенні в розумінні твору тих характерних рис, які повторюються в авторському стилі. Це вимагає вірного відтворення не лише змісту твору, але й особливого способу, у який автор використовує мовні засоби для вираження своїх думок і почуттів. Ключовою ідеєю є те, що реципієнт перекладу має сприймати і розуміти ті аспекти твору, які мають особливу вагу для автора [12, с. 79]. Це означає вміння передати не лише фактичні події або діалоги, але й ставлення автора до навколишньої дійсності, його унікальний світогляд і спосіб сприйняття світу. Окрім цього,

мовні засоби, якими автор виражає свої ідеї, повинні бути відтворені з урахуванням їхнього відтінку та емоційного забарвлення.

В літературознавстві індивідуальний стиль автора є унікальним явищем, що відображає його художній талант. Через стиль письменник творчо відтворює, змінює та обробляє літературний матеріал. Загальні теми, проблеми та події отримують особливу художню неповторність в індивідуальному стилі автора, оскільки вони пройшли через його особистість та відчуття [4, с. 346]. При перекладі літературних творів важливо зберегти цю індивідуальність автора, його характерний стиль. Перекладач повинен уважно аналізувати та розуміти особливості авторського стилю, щоб відтворити їх у перекладі. Використання аналогічних образів, фраз, метафор та інших літературних засобів може допомогти зберегти той самий художній вираз [16, с. 151]. Таким чином, кожен автор має свій власний унікальний стиль, що відображає його талант і ставить його роботи відокремлено від інших. Взагалі, індивідуальний стиль автора виступає як ключовий елемент літературного твору, який робить його унікальним і неповторним.

Р. Вінстон стверджує, що індивідуальність автора тісно пов'язана з його мовленням, і саме через мовні особливості можна передати унікальні риси авторського стилю [52, с. 123]. Так, у перекладі, перекладачам необхідно знайти влучні еквіваленти, що відповідають індивідуальній манері автора. Це може включати використання певних лексичних зворотів, ритму, структури речень та інших стилістичних прийомів, щоб передати особливості авторського тексту. На вибір перекладацьких рішень також впливає розуміння авторського задуму, внутрішнього світу персонажів та контексту твору.

Відтворення у перекладі індивідуальної манери автора оригіналу означає відображення особливого стилю індивіда, його специфічного почерку у тексті. Це виявляється у вибірковості, перевазі певних мовних засобів, таких як лексичні, морфологічні, синтаксичні та фонетичні, які утворюють більш

складні і яскраві образи. Враховуючи антропоцентризм сучасної наукової парадигми, проблема індивідуального стилю стає ключовою у лінгвостилістиці художнього тексту [5, с. 2]. Таким чином, відтворення індивідуальної манери автора оригіналу у перекладі вимагає не тільки точного відтворення смислу, але й вірного відтворення авторського стилю, його особливих засобів виразності та відтінків. Перекладачеві потрібно відчувати й усвідомити особливості оригінального твору, а потім передати їх власними словами, зберігаючи цінність індивідуальності автора.

Індивідуальна манера автора оригіналу включає в себе унікальний стиль, використання специфічних лексичних одиниць, граматичних конструкцій та риторичних засобів [13, с. 6]. Перекладачеві доречно відтворити цю індивідуальність, адаптуючи її до мови перекладу. Проте, це може бути складним завданням, оскільки відмінності між мовами можуть змінювати спосіб вираження та сприйняття певних концепцій.

Також важливо враховувати, що прагматичний ефект, який створюється автором оригіналу, може бути чутливим до контексту, культурних нюансів та норм комунікації [13, с. 7]. Перекладач повинен знайти баланс між відтворенням індивідуальної манери автора та збереженням ефективності та зрозумілості перекладу для цільової аудиторії.

Найскладнішим аспектом вивчення поетичного мовлення, стилістики, постики та мови художньої літератури є перехід від проблем образного мовлення з усіма його специфічними рисами до ідейного або ідеологічного плану художнього твору [13, с. 7]. Це означає, що найбільша складність полягає в тому, щоб зберегти відтінки образності, особливості персонажів та наративного голосу автора. У такому перекладі велику роль відіграють суб'єктивність та ідеологічні уявлення перекладача.

Перекладач повинен ретельно дослідити оригінал, зрозуміти його особливості та характер, і відтворити їх своїми словами, зберігаючи індивідуальну манеру автора [9, с. 27]. Цього можна досягти шляхом

використання аналогічних стилістичних прийомів, відтворення емоційної виразності та особливої атмосфери оригіналу.

Кожен письменник має свою неповторну манеру вираження, що відображає його унікальну індивідуальність. Індивідуальний стиль письменника виявляється через його особисті ідеали, громадянську позицію, розуміння світу та майстерність письма. Це дозволяє письменникові творити унікальні художні цінності, розширюючи образні смисли у своїх творах.

1.3. Індивідуальний стиль перекладача та межі інтерпретації художньої літератури

Індивідуальний стиль перекладача визначається його особистими уявленнями, досвідом та сприйняттям мови та культури. Кожен перекладач має свою власну специфіку відтворення тексту з однієї мови іншою, що впливає на його вибір лексики, синтаксису, структури речень та загального відтворення змісту оригіналу.

Вивчення стилю перекладу є складним завданням. Існує не тільки безліч різних визначень, які наголошують на різних аспектах використання мови для створення текстів, але також практично немає систематичної теорії оцінки стилю окремих перекладів та перекладачів. Це може бути пов'язано з тим, що традиційно переклад вважається в основному похідною діяльністю, а не особливим художнім зусиллям. М. Бейкер стверджує, що перекладач не може мати власного стилю, його завданням є просто якомога точніше відтворити стиль оригіналу [25, с. 244]. Однак, це переконання, на нашу думку, є сумнівним, оскільки кожен перекладач має свою власну особистість і досвід, які неминуче впливають на його спосіб використання мови.

Розв'язуючи питання відтворення ідіостилю автора, перекладач стикається з обмеженнями. Навіть за можливості вибору засобів передачі емоцій, перекладач спирається на своє бачення та відчуття. Це може

призводити до того, що особистість перекладача перекриває особистість автора, а в усвідомленні читачів передається не авторська естетика, а художній світ перекладача [19 ст.]. Так, індивідуальний стиль перекладача є невід'ємною частиною перекладу художньої літератури. Володіння літературним талантом та стилістичними прийомами дозволяє перекладачеві створити власну інтерпретацію твору. Проте, треба бути свідомим та балансувати між відтворенням авторського стилю і власною особистістю, щоб зберегти головні елементи оригіналу та зробити переклад доступним і зрозумілим для аудиторії.

У своєму дослідженні Г. Сальданья досліджує стиль перекладу, використовуючи методологію, що базується на корпусних даних. Вона аналізує переклади двох перекладачів — М. Джул-Коста і П. Буша — шукаючи типові стилістичні ознаки їх робіт. Основна увага приділяється таким елементам, як виділення тексту курсивом та використання слів з мови оригіналу [43, с. 1].

Дослідниця визначає стиль перекладача як «послідовність виборів, яка відрізняє роботу одного перекладача від роботи інших». Вона використовує якісний аналіз, щоб з'ясувати, які саме риси стилю є характерними для кожного перекладача [43, с. 1]. Так, кожен перекладач має свій унікальний стиль, який відрізняє його роботу від інших. Це стосується як стилістичних особливостей, так і використання різних мовних елементів. Дослідження підкреслює важливість індивідуального стилю перекладача і показує, що це може мати вплив на якість та ефективність перекладу.

М. Іваницька підкреслює, що межі інтерпретації художньої літератури у перекладі полягають у тому, що текст оригіналу є чужим для перекладача. Він повинен передати не лише лексичний зміст, але й стилістичні відтінки, емоції та нюанси авторського почерку. Процес перекладу вимагає від перекладача засвоєння чужої мовної системи, культури, літературної традиції та світогляду [8, с. 98]. Так, через індивідуальний стиль перекладача та його сприйняття, в перекладі можуть виникати інтерпретаційні розбіжності,

оскільки кожен перекладач відтворює оригінал залежно від свого розуміння та сприйняття тексту.

Проте, існують певні межі інтерпретації художньої літератури, які виникають під час процесу перекладу. Національно-культурні аспекти, різниця у синтаксисі і морфології мов, а також жанрові особливості твору можуть ускладнити точне відтворення оригіналу. Крім того, акт перекладу є суб'єктивним [20, с. 183].

Згідно з Р. П. Зорівчак, проблеми стилістичного аналізу творів словесного мистецтва є надзвичайно актуальними в наш час. Це може бути пов'язано зі зростанням інтересу до літератури та культури різних країн, а також з розвитком технологій, які зробили літературний переклад більш доступним. Стилiстичний аналіз допомагає розкрити всю глибину та красу твору, а перекладачі мають велику відповідальність передати цю красу у новій мові [7, с. 3].

На думку Дж. Ліча, існує два підходи до стилю — моністичний та дуалістичний. Дуалістичний підхід дозволяє нам зосередитися лише на формі тексту, не зважаючи на зміст. Це дозволяє нам легше оцінювати стилістичні варіанти [34, с. 18]. За такого підходу можливо писати та перекладати в нейтральному стилі. Однак, у дослідженні та критиці перекладу все ж важливо вивчити, чому перекладач вирішив використовувати такі еквіваленти.

За М. Іваницькою, межі інтерпретації художньої літератури визначаються різними факторами, такими як культурні, соціальні, релігійні, моральні та ідеологічні позиції автора оригіналу та перекладача. У процесі перекладу, перекладач повинен зрозуміти та врахувати ці різні аспекти, адаптуючи текст під нову мову та аудиторію. Проте, він також повинен бути усвідомлений та відповідальний, оскільки його інтерпретації можуть вплинути на сприйняття та розуміння тексту [8, с. 99].

Відповідно до сучасних теорій перекладу, ідея про непомітність перекладача є ілюзією. Різні мови, контексти, наміри, функції та комунікативні ситуації призводять до того, що перекладач не може бути

«невидимим» [29, с. 26]. Це означає, що перекладач має бути присутнім, навіть якщо він не очевидний [35 ст.].

За О. Шум, межі інтерпретації художньої літератури визначаються відношенням між об'єктивністю та суб'єктивністю творчості та креативності. Творчість спрямована на створення чогось об'єктивно нового, тоді як креативність виявляється у створенні чогось суб'єктивно нового. Залежно від того, як розглядається творчість перекладача — як первинна (об'єктивна) або вторинна (суб'єктивна), межі інтерпретації можуть бути розширені або обмежені. Досліджуючи діяльність перекладача, О. Шум зазначає, що переклад — це не просто заміна слів однієї мови словами іншої, але й розвиток інтелекту. Перекладач, засвоюючи нову мову, також засвоює її культуру [22, с. 29]. Цей двобічний процес призводить до індивідуальних змін, які в свою чергу впливають на зміни в суспільстві. Підвищується культурний потенціал людини, що сприяє розвитку як особистості, так і суспільства в цілому. Отже, індивідуальний стиль перекладача та межі інтерпретації художньої літератури залежать від сприйняття творчості та креативності, а також від того, як перекладач розуміє іншомовну культуру.

Отже, кожен перекладач має свій унікальний стиль, який відрізняє його роботу від інших. Цей стиль включає в себе використання стилістичних засобів та мовних елементів. Дослідження показує, що індивідуальний стиль перекладача є важливим фактором, що впливає на якість та ефективність перекладу художньої літератури.

Висновки до першого розділу

Збереження жанрово-стильових ознак художнього тексту у перекладі є важливим завданням для перекладача. Успішний переклад має зберігати особливості жанру та стилю оригінального тексту, забезпечуючи його адекватне відтворення та сприйняття. Це означає, що перекладач повинен

уміло використовувати мовні та стилістичні засоби, а також розуміти контекст та особливості жанру, щоб зробити переклад максимально відповідним оригіналу. Збереження жанрово-стильових ознак є ключовим фактором в успішному перекладі художньої літератури.

Індивідуальна манера автора включає у себе унікальні стильові особливості, виразність та особисті художній погляд. Перекладач повинен бути уважним до цих аспектів та відтворити їх в своєму перекладі, щоб зберегти індивідуальність та оригінальність твору.

Індивідуальний стиль перекладача також є важливою складовою процесу перекладу художньої літератури. Кожен перекладач має свої унікальні риси, які відрізняють його роботу від роботи інших перекладачів. Це включає в себе використання стилістичних засобів, вибір певних мовних елементів та інші характеристики, які формують стиль перекладача.

Проте, важливо також враховувати межі інтерпретації художньої літератури під час перекладу. Перекладач повинен зберігати автентичність оригінального тексту, але при цьому знаходити компроміс між буквальною перекладу та відображенням естетичних, культурних та лінгвістичних аспектів. Це може бути складним завданням, оскільки інтерпретація може варіюватися в залежності від перекладача та його стилю. Однак, вироблення власного стилю перекладача та розуміння його меж допомагає зберегти баланс між автентичністю та креативністю в процесі перекладу художньої літератури.

РОЗДІЛ II. ПЕРЕКЛАД ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

2.1. Місце перекладу літератури для дітей в сучасному перекладознавчому дискурсі

Відтворення літератури для дітей в сучасному перекладознавчому дискурсі є одним з актуальних напрямів досліджень у галузі перекладу. Література для дітей має свої особливості, такі як простота мови, наявність образності та фантазії, що вимагають особливої уваги під час перекладу.

Поширеною як серед фахівців-філологів, так і серед пересічної публіки залишається думка про маргінальний характер дитячої літератури, в основі якої перебуває «логіка негативних аберацій, «дитяча» — це «не-доросла», «на противагу дорослій», отже — «несерйозна», «недосконала» і т.і.» [15, с. 175]. Тому, незважаючи на широке використання поняття «дитяча література» в літературно-критичному дискурсі, воно все ще залишається позбавленим системних рис наукового об'єкту, про що, зокрема, свідчить низка різноманітних визначень, часто позбавлених термінологічного характеру через спрощений «зовнішній» погляд на цей об'єкт, без урахування його онтологічних властивостей.

У сучасному перекладознавчому дискурсі місце перекладу літератури для дітей виявляється особливим у своїй інтертекстуальності, оскільки вона може перетнути національні літературні традиції в тих способах, які «доросла» література рідко робить. У цьому розумінні переклад, як форма адаптації і інтертекстуальності, відіграє надзвичайно важливу роль. Однак, важливість перекладу варіюється у різних національних літературних традиціях. Для маленьких мов, таких як чеська, переклади становлять значну частину канону дитячої літератури. Можна стверджувати, що цей канон до певної міри є міжнародним і до певного ступеня спільним для багатьох літературних

традицій. Ситуація для англійської мови відрізняється — річне видання дитячих книг у Великій Британії включає лише приблизно 2% перекладів [32, с. 203]. Таким чином, переклад літератури для дітей відіграє важливу роль у взаємодії культур та національних літературних традицій, особливо для мов з меншими кількостями носіїв, де переклади можуть становити значну частину дитячого канону. Однак, в англомовних країнах переклади дитячої літератури мають невеликий вплив, що відображає особливості літературного ринку та читацької аудиторії.

Переклади літератури для дітей є важливим засобом інтеграції різних культурних контекстів у світовому співтоваристві. Вони дають можливість молодим читачам відкрити для себе нові країни, традиції та історії, що сприяє розширенню їхнього світогляду та культурного розуміння. Це також допомагає формуванню толерантності та поваги до інших національностей [32, с. 203]. Отже, переклади літератури для дітей є важливим інструментом, який допомагає дітям розширити свій культурний горизонт, розвинути розуміння та повагу до інших народів та культур.

Багато вчених критикують перекладацькі стратегії, які замінюють іноземні елементи в тексті з метою полегшити читання дитині. Ці стратегії можуть включати вилучення частини тексту, адаптацію назв героїв, видалення складних культурних посилань тощо [46]. Так, хоча це робить текст доступнішим для дітей, це також призводить до втрати оригінального контексту та особливостей авторського стилю.

Дитяча література займає периферійну позицію в літературній полісистемі, що дозволяє перекладачам використовувати більшу свободу у маніпулюванні текстом. Вони можуть змінювати, розширювати або скорочувати його залежно від потреб та особливостей цільової аудиторії [46, с. 111]. Такий перекладацький радикалізм може викликати сумніви щодо вірності оригіналу, але водночас він сприяє дидактичній акультурації, тобто передаванню культурних та моральних цінностей через дитячу літературу.

Переклад літератури для дітей вимагає уважного підходу, оскільки текст має бути зрозумілим та привабливим для дітей. Перекладач повинен вибрати відповідний стиль, щоб передати емоції та ідеї автора. Важливо також враховувати вікові особливості дітей, їхній рівень розуміння та мовні навички [32, с. 199]. Так, перекладач повинен бути обізнаний зі стилістичними особливостями та формами звертання для різних вікових груп дітей. Це допоможе створити доступні та привабливі переклади, які передадуть емоції та ідеї автора дитячій аудиторії.

Згідно з Дж. Лейті, професійні та академічні кола активно обговорюють та дебатують щодо особливих вимог перекладу для дітей. Перекладач, проводячи стилістичний аналіз тексту, який має бути перекладений, повинен не тільки досліджувати «як текст виражає те, що він виражає», але і «чому письменник може обрати певний спосіб формування тексту» [36, с. 38]. Такий підхід дозволяє перекладачам краще розуміти та передати авторський стиль і інтенції, що важливо під час перекладу літератури для дітей.

М. Ніколаєва стверджує, що дитяча література має складну позицію в сучасному перекладознавчому дискурсі. Її часто розглядають у вигляді менш цінного виду літератури, що може приводити до заниження її значення. Однак, варто враховувати, що дитяча література має свої особливості та цінність для молодших читачів [40 ст.]. Отже, варто враховувати потреби та інтереси молодших читачів, забезпечуючи якісні переклади дитячої літератури, які відповідають їхнім очікуванням та потребам.

Важливим аспектом перекладу літератури для дітей є врахування когнітивних можливостей, життєвого досвіду та мовних навичок молодого читача [49, с. 2]. Також, він повинен враховувати психологічні особливості дитячої аудиторії. Перекладач повинен знайти баланс між збереженням авторського стилю та адаптацією тексту до потреб юного читача [48 ст.]. На жаль, досліджень мови літератури для дітей було проведено досить мало. Такі дослідження є винятком і в основному здійснюються на основі корпусу текстів. Але спостерігається деякий прогрес в цьому напрямку [51 ст.]. У

цілому, місце перекладу літератури для дітей в сучасному перекладознавчому дискурсі визнається як важливе і специфічне, що вимагає особливого підходу до перекладу, врахування особливостей дитячої аудиторії та балансу між авторським стилем і доступністю для юного читача. Важливо продовжувати дослідження мови літератури для дітей для покращення якості перекладу та розвитку цієї галузі перекладознавства.

Р. Ойтінен стверджує, що текст повинен легко читатися та бути зрозумілим для молодших читачів. Перекладачі повинні забезпечити таку ж читабельність у перекладі, зберігаючи легкість та доступність тексту. Натуральність також є важливим аспектом перекладу дитячої літератури. Перекладачі повинні знайти баланс між збереженням оригінального стилю та використанням мови та виразів, що є зрозумілими для цільової аудиторії [41 ст.]. Оскільки переклади дитячої літератури повинні бути зрозумілими та природними, перекладачі мають більше можливостей для творчості. Вони можуть вибрати власний стиль та підхід до перекладу, що дозволяє їм створити унікальну версію оригінального тексту, яка відповідає потребам та інтересам молодших читачів.

Перекладачам доводиться шукати баланс між збереженням автентичності оригінального тексту та його адаптацією до цільового літературного середовища. При цьому важливо враховувати культурний контекст, щоб адаптувати текст до читачів, їхніх знань і досвіду. Це може означати адаптацію історичного і культурного фону, таких як міри або імена [23 ст.].

Також перекладачам потрібно уважно ставитися до ідеологічного впливу на текст. В деяких випадках може бути необхідно зробити стилістичні зміни або навіть змінити зміст тексту з метою цензури [30 ст.].

Інша особливість перекладу літератури для дітей полягає в тому, що вона може бути спрямована як на дітей, так і на дорослих. Перекладачам доводиться враховувати цю двоїсту аудиторію і забезпечувати, щоб текст задовольняв обидві групи читачів. Також важливо враховувати фізичну

форму тексту. Деякі тексти для дітей призначені для читання вголос, що може вимагати вибору між змістом і звуком під час перекладу [23, с. 24].

Загалом, переклад літератури для дітей вимагає від перекладачів урахування багатьох факторів, що включають культурний контекст, ідеологічний вплив, двоїсту аудиторію, особливості усного мовлення та відношення між текстом і зображенням. Важливо знайти баланс між збереженням автентичності тексту і його адаптацією до потреб читачів.

Вітчизняні дослідники також проводять дослідження, які присвячені різним аспектам вивчення перекладів дитячої літератури:

Дослідження А. Вознюка [3 ст.] зосереджене на методологічному аспекті перекладу. Воно включає такі критерії, як структурна простота, легкозрозумілість, гармонія між малюнками і текстом, збереження форми, текстуальна цілісність, функціональна відповідність, дотримання педагогічних цілей, стильова відповідність та естетичність.

А. Потапова [17 ст.], розглядає перекладацькі стратегії, які застосовуються під час перекладу дитячої художньої літератури. Авторка доходить висновку, що сучасні тенденції перекладу вимагають відходу від застарілої традиції вибору стратегії «тотального одомашнення». Замість цього, перекладачам пропонується орієнтуватися на автора оригіналу і зберегти стилістичні та прагматичні особливості висловлювання.

Дослідження М. Варданяна включає проблемно-адаптивний, національно-патріотичний та прикладний аспекти перекладу дитячої літератури. Воно показує, що вибір творів для перекладу залежить від таких настанов, як збереження рідної мови, забезпечення міжкультурної комунікації та популяризація цінностей [2 ст.].

У цілому, дослідження українських науковців показують, що переклад дитячої літератури має свої особливості і вимагає дотримання певних критеріїв. Сучасні тенденції в перекладі вказують на необхідність наближення тексту до культурної мови, збереження його стилістичних та прагматичних особливостей. Окрім цього, в перекладі враховуються

проблемно-адаптивний, національно-патріотичний та прикладний аспекти. Все це допомагає зберегти цінності, сприяти міжкультурній комунікації та популяризації позитивних якостей серед дітей.

2.2. Образність у перекладі зразків дитячої літератури

Образність є важливим аспектом у дитячій літературі, яка сповнена казкових персонажів, фантастичних світів і захопливих пригод. Перекладачам дитячої літератури важливо відтворити образність оригінального тексту, зберігаючи магію та емоційну силу, яку вона надає.

О. Шапошник стверджує, що використання образності не порушує загального ідейно-художнього задуму твору, а навпаки, прикрашає його, роблячи його більш цікавим і запам'ятовуваним для дітей [19 ст.]. Хоча стиль мовлення може відрізнитися від стилю автора, використання образності має позитивний вплив на створення перекладу дитячої літератури. В результаті, цей підхід дозволяє зробити переклад більш емоційним та привабливим для молодих читачів

У перекладі дитячої літератури, образи можуть бути передані за допомогою різних мовних засобів, таких як метафори, порівняння, описи та асоціації [17 ст.]. Однак, важливо пам'ятати, що кожна культура має свої власні образи та символи, які можуть мати різне значення для різних народів. Тому, перекладач повинен бути уважним до цих особливостей та знати специфіку менталітету та культурного контексту, щоб точно передати образність тексту.

Під час перекладу образів у дитячій літературі також важливо враховувати вікові особливості цільової аудиторії [17, с. 193]. Діти мають різний рівень розуміння та сприйняття образів, тому перекладач повинен

використовувати доступну та зрозумілу мову, яка відповідає їхньому рівню розвитку та інтересам.

Прикладом важливості збереження образності у перекладі дитячої літератури може бути казка про «Червону Шапочку». У оригінальному тексті зображення червоної шапки та вовка створює певну атмосферу та напруженість. У перекладі, перекладач повинен знайти еквівалентні образи, які відтворюють цю атмосферу, наприклад, використовуючи образи червоної шапки та вовка, перекладач може змінити деталі, щоб вони були більш зрозумілі та цікаві для цільової аудиторії. Наприклад, замість червоної шапки, можна використати яскраву червону кепку, яка буде більш відповідати сучасним уявленням дітей про одяг. Щодо вовка, його можна зобразити як великого та лукавого звіра, або навіть персонажа з веселими рисами, щоб зробити його менш жахливим для дітей.

У цілому, образність у перекладі зразків дитячої літератури є важливим аспектом, який допомагає передати магію та емоційну силу оригінального тексту. Перекладач повинен враховувати культурний контекст, вікові особливості дітей та знати специфіку мови оригіналу, щоб точно передати образність, зберігаючи цілісність та значення тексту.

2.3. Відтворення емоційного компоненту у перекладі текстів дитячої літератури

Одним із важливих аспектів перекладу текстів дитячої літератури є відтворення емоційного компоненту. Дитячі книжки часто пропонують не тільки пригоди та фантастичні сюжети, але й навчають дітей розуміти та виражати свої почуття.

У перекладі дитячих текстів важливо передати емоційне забарвлення оригінального тексту. Перекладач повинен звернути увагу на те, які емоції викликає оригінальний текст у читача, і як вони виражені [17, с. 196]. Це

може бути відчуття радості, смутку, страху, захоплення тощо. Відтворення емоцій допомагає дітям відчувати себе ближчими до героїв та сприяє їхньому емоційному розвитку.

Перекладач повинен бути уважним до нюансів тексту, оскільки емоційний компонент може бути виражений не тільки словами, але й через діалоги, описи та метафори [53 ст.]. Оскільки література має бути перекладена з урахуванням контексту, образів та змісту, перекладач повинен зберегти ці елементи і відтворити їх так, щоб читач відчував ті ж емоції, які викликає оригінальний текст.

Важливо також знати, що емоції можуть бути культурно зумовлені, тому перекладачу потрібно враховувати специфіку мови та культури цільової аудиторії. Однак, необхідно знайти баланс між відтворенням оригінального тексту та його адаптацією до нового культурного середовища.

Відтворення емоційного компоненту у перекладі текстів дитячої літератури допомагає зберегти автентичність оригінального твору та зробити його доступним для молодих читачів [33 ст.]. Це дозволяє дітям співпереживати емоціям героїв і розуміти їхні почуття. Відтворення емоцій в перекладі також розвиває читацьку емпатію та допомагає формувати емоційний інтелект у дітей.

У цілому, відтворення емоційного компоненту у перекладі текстів дитячої літератури є важливим завданням, яке вимагає уважності до деталей та вміння передати почуття та емоції персонажів. Це допомагає зробити переклад близьким до оригіналу і залишити сильний емоційний слід у серцях молодих читачів.

2.4. Адаптація тексту під час перекладу дитячої літератури як результат спрямованості на адресата

Для того, щоб перекладач зміг відтворити творчу манеру автора оригіналу, йому необхідно якнайближче ознайомитися з авторською естетикою, його образом мислення, особливостями світосприйняття, його творчою біографією, та у процесі перекладу слідувати авторському стилю. Але стримувати потяг до особистої творчості, не прикрашати чи то змінювати твір на власний розсуд під час перекладу видається надскладним завданням. Відтворити авторський ідіостиль можливо, якщо, по-перше, перекладач, володіючи художньою мовою, все ж не виступає у повній мірі самостійним письменником зі своїм власним, уже усталеним творчим методом. У цьому випадку йому легше відтворити ідіостиль письменника у перекладі, сприймати світ крізь призму авторського світобачення, адаптуватися до нього. Існує й інша можливість відтворити ідіостиль автора оригіналу, а саме — перекладати твори письменника, близького за творчою манерою та естетичними поглядами [4 ст.].

Основне і важливе завдання перекладача — передати основну думку іншою мовою, зберігаючи зв'язність тексту оригіналу та експресивно-стилістичні особливості в тексті перекладу. Це практично неможливо без певних втрат.

У процесі перекладу вихідний текст в цілому або його сегменти можуть зазнавати різноманітних модифікацій, які відомі в теорії та практиці перекладу як перекладацькі трансформації. Термін «трансформація» є полісемантичним, і існує щонайменше 6 значень, які пов'язують із цим словом у перекладознавстві, включаючи внутрішньомовний переклад [1 ст.].

Під трансформаціями перекладача розуміються такі великі і незначні зміни в структурній формі мовних одиниць, які здійснюються з метою досягнення вірності перекладу. На думку І. Корунця, «трансформаціями перекладача називають вид великих і менших змін у структурній формі

мовних одиниць, які здійснюються з метою досягнення вірності перекладу» [11, с. 361].

Розрізнення значень є дуже важливим аспектом перекладу, тому що в процесі перекладу фрагменту тексту, перекладач стикається зі словами, значення яких не відповідають словниковим, і його головне завдання полягає в тому, щоб розрізнити значення конкретного слова і знайти лексему, яка відповідатиме контексту [26 ст.].

Єдиної класифікації перекладацьких трансформацій не існує. Узагальнення й уточнення, а також антонімічний переклад часто розглядають як контекстну заміну, складник лексико-граматичних трансформацій [1, с. 49], тоді як значна частина науковців розцінює контекстну заміну як лексичну. Між ними важко провести чітку межу, оскільки один конкретний тип трансформації може включати або не включати зміну граматичної структури речення.

Для аналізу перекладу дитячої літератури необхідно звернути увагу на лексичний компонент. Тому, на нашу думку, найкраще пасує класифікація, запропонована Л. Науменко та А. Гордєєвою [14 ст.], які, залежно від характеру одиниць вихідної мови, виділяють такі лексико-семантичні перекладацькі трансформації:

1) конкретизація (передбачає переклад абстрактних понять чи ідей конкретними, відчутними термінами, щоб їх було легше зрозуміти цільовій аудиторії [44, с. 58-59]);

2) узагальнення (передбачає переклад конкретних термінів чи понять більш загальними термінами, щоб зробити їх більш застосовними та зрозумілими для цільової аудиторії [37]);

3) калька або дослівний переклад (передбачає переклад слова або фрази безпосередньо з мови оригіналу на мову перекладу без урахування відмінностей у граматиці чи синтаксисі між двома мовами [27, с. 106]);

4) описовий переклад (передбачає надання додаткової інформації або контексту в перекладі, щоб точніше й ефективніше передати оригінальний зміст цільовій аудиторії [18, с. 107]);

5) семантичний розвиток (передбачає адаптацію оригінального тексту до культурних і мовних норм цільової аудиторії, що може вимагати змін початкового значення чи наміру тексту [42, с. 43]);

6) контекстуальна заміна (передбачає заміну слова або фрази еквівалентним терміном, який є більш відповідним або релевантним у цільовій мові та культурному контексті [42, с. 48]).

Поширеність використання узагальнення та конкретизації під час перекладу з англійської на українську зумовлена великою кількістю англійських слів загальної семантики, які не мають прямого відповідника в українській мові. Справа в тому, що одному слову в українській мові, яке виражає ширше значення, в англійській мові можуть відповідати два або більше слів, кожне з яких виражає вужче поняття порівняно з українською мовою, яка належить до обмеженого класу денотатів [11, с. 56].

Завданням адекватного художнього перекладу вважається відтворення змісту, емоційної виразності та словесно-структурного оформлення оригіналу. Отже, адекватним визнається такий переклад, у якому передаються всі наміри автора (як продумані ним, так і несвідомі) у сенсі певного ідейно-емоційного впливу на читача, з дотриманням, наскільки це можливо (за рахунок підбору точних еквівалентів), усіх використаних автором засобів образності, ритмізації тощо; останнє слід розглядати, однак, не як самоціль, а лише як засіб досягнення загального ефекту [39 ст.].

У цілому, аналіз перекладу дитячої літератури вимагає звернення уваги на лексичний компонент і класифікацію, яка забезпечує основу для розуміння різних лексико-семантичних трансформацій перекладу. Узагальнення та конкретизація часто використовуються під час перекладу з англійської на українську через відсутність прямих відповідників до окремих англійських слів в українській мові. Завдання адекватного художнього

перекладу полягає в тому, щоб передати задум автора, його ідейно-емоційний вплив на читача, усі використані автором засоби образності, враховуючи при цьому загальну дію на цільову аудиторію. Зрештою, мета успішного художнього перекладу полягає в тому, щоб передати суть оригінального твору та ефективно донести її до цільової аудиторії.

Висновки до другого розділу

Науковці, що досліджують переклади дитячої літератури, наголошують на важливості збереження стилістичних, прагматичних та культурних особливостей тексту під час перекладу, а також на ролі перекладу у міжкультурній комунікації та популяризації цінностей. Враховуючи ці аспекти, перекладачі мають забезпечити легкозрозумілість та естетичність перекладу, щоб передати дитячій аудиторії якісну літературу. Таким чином, дослідження українських науковців показують важливість перекладу літератури для дітей та необхідність дотримання специфічних принципів перекладу в цій сфері.

Образність додає тексту емоційності та привабливості, а також допомагає зберегти ідейно-художній задум оригіналу. Збагачення мови фразеологізмами створює видовищні картини у уяві читачів і апелює до їхніх почуттів. Використання образного стилю мовлення в перекладі дитячої літератури позитивно впливає на її якість та робить її більш привабливою для молодих читачів.

Відтворення емоційного компоненту у перекладі текстів дитячої літератури є надзвичайно важливим аспектом. Специфіка дитячої літератури полягає у високій емоційності та апелюванні до почуттів читачів. Через це, перекладач повинен вміло передавати емоційний зміст оригінального тексту, забезпечуючи таким чином той самий ефект на молодого читача.

Використання різноманітних перекладацьких прийомів, таких як вибір підходящих еквівалентів, збагачення мови образністю та фразеологізмами, дозволяє створити переклад, який не тільки передає зміст, але й емоційний настрій оригіналу. Відтворення емоційного компонента у перекладі текстів дитячої літератури є ключовим чинником успіху, оскільки це дозволяє дитині насолоджуватися історією та підтримує її емоційний зв'язок з твором.

Адаптація тексту під час перекладу дитячої літератури здійснюється з урахуванням спрямованості на адресата — дитячу аудиторію. Під час перекладу використовуються різні лексико-семантичні перекладацькі трансформації, які допомагають зрозуміти та сприйняти текст українською мовою. Наприклад, конкретизація перетворює абстрактні поняття на конкретні терміни, що полегшує їх сприйняття. Узагальнення, натомість, перетворює конкретні терміни на більш загальні, що робить їх більш зрозумілими та застосовними. Калька або дослівний переклад передає слова або фрази без зміни граматики чи синтаксису. Описовий переклад надає додаткову інформацію для точнішого передавання змісту. Семантичний розвиток вимагає зміни початкового значення або наміру тексту з урахуванням культурних та мовних норм цільової аудиторії. Контекстуальна заміна замінює слова або фрази на еквівалентні терміни, що є більш відповідними у цільовій мові та культурному контексті.

Отже, адаптація тексту під час перекладу дитячої літератури має на меті зробити твір доступним та зрозумілим для дітей. Використання різних лексико-семантичних перекладацьких трансформацій допомагає зберегти смислову та емоційну навантаженість оригінального тексту, адаптуючи його до культурних та мовних особливостей цільової аудиторії. Такий підхід сприяє успішному сприйняттю дитячої літератури, розвиває мовну та читацьку компетенції дітей.

РОЗДІЛ III. СТРАТЕГІЇ ТА СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ РОМАНУ «РІЗДВЯНА СВИНКА» ДЖОАН РОЛІНГ У ПЕРЕКЛАДІ ВІКТОРА МОРОЗОВА

3.1. Специфіка відображення у перекладі лінгвістичних варіацій мовлення персонажів роману «Різдвяна свинка»

Специфіка відображення у перекладі лінгвістичних варіацій мовлення персонажів роману «Різдвяна свинка» включає в себе використання фразеологічних виразів, поетичного мовлення, гри слів, авторських неологізмів, онімів та художнього колориту. Оскільки книга написана «дитячою мовою», переклад повинен відтворити ці аспекти мовою, зрозумілою дітям.

Фразеологічні вирази, такі як «having fun» (ст. 14) (тішитись), додають живості та емоційності мовленню персонажів. Вони відображають їхні настрої та допомагають передати їхні емоції дітям-читачам.

Поетичне мовлення, наприклад, «the beating of her wings» (ст. 252) (приглушений шелестом крил), створює образи та атмосферу у романі. У перекладі важливо зберегти поетичну якість цих висловів, щоб передати їхню красу та ефект.

Гра слів, як, наприклад, «they looked higgledy-piggledy» (ст. 43) (розкидані абияк), створює гумористичний ефект. Переклад повинен вміло передати цю гру слів, зберігаючи її комічність та ефект.

Авторські неологізми, такі як «Alivened» (ст. 262) (Оживлена), надають унікальності та оригінальності мовленню персонажів. У перекладі важливо створити аналогічні неологізми, які виражають ту саму оживленість та індивідуальність.

Використання онімів (власних назв) таких як «Addie» (ст. 147) (Адъ), робить мовлення персонажів більш конкретним та індивідуальним. Переклад

повинен зберегти ці власні назви, щоб передати унікальність та ідентичність персонажів.

Нарешті, художній колорит, як у вислові «Your Eminence» (ст. 211) (Ваша святосте), створює атмосферу та передає соціальний вимір роману. У перекладі необхідно зберегти цей художній колорит, щоб відтворити відповідну атмосферу та соціальний контекст.

3.2. Відтворення поетичного мовлення у перекладі тексту Дж. К. Ролінг

У перекладі тексту Дж. К. Ролінг було використано різні перекладацькі трансформації для відтворення поетичного мовлення. Нижче проаналізовано відповідні приклади:

It was a mixture of the places DP had gone on his adventures, along with the warm dark cave under Jack`s blankets , and just a trace of Mum`s perfume, because she always hugged and kissed DP, too, when she came to say good night to Jack.

То була суміш запахів усіх тих місць , де ГС випало побувати, а ще теплих лагідних пахоців Джекового ліжка й ледь відсутнього аромату маминих парфумів: адже коли мама щовечора приходила сказати Джекові “на добраніч”, то завжди заодно обіймала й цілувала ГС. (ст. 15)

Використана перекладацька трансформація — контекстуальний переклад

Український переклад певною мірою робить лагіднішим характер оригінального виразу, що допомагає створити образ теплого та затишного місця.

*Mum had tried to shoe Jack how much DP was enjoying **swirling around** in the washing machine, but it wasn't until DP was back in the cave under Jack's blankets that night, soft and dry and smelling of washing powder, that Jack really forgave Mum.*

Мама намагалася показати йому, що ГС дуже подобається робити **сальто-мортале** в пральній машині, та малий перестав сунитися і пробачив мамі лише тоді, коли ГС — чистенька, сухенька, зі свіжим запахом прального порошку — знову заповзла до печери під Джековою ковдрою. (ст. 15)

Використана перекладацька трансформація — конкретизація.

В. Морозов замінює «swirling around» на «сальто-мортале». Конкретизація допомагає чіткий образ того, які саме рухи описуються в оригіналі.

*— Just look at that snow! — Grandma exclaimed cheerfully **white flecks began to build up on the windscreen**, and Grandpa turned on the wipes.*

— Ви тільки погляньте, як сніжить! — весело сказала бабуся, **коли до вітрового скла почали липнути сніжинки** й дідусь увімкнув “двірки”. (ст. 43)

Використана перекладацька трансформація — конкретизація.

Трансформація конкретизації виявляється у заміні словосполучення «white flecks» словом «сніжинки». Таким чином, передається образ снігу, що накопичується на склі, створюючи поетичну картину.

***Colours of the rainbow ran around the outside of the face**, and the only hand was about to move from yellow to green.*

Циферблати були розфарбовані кольорами веселки, і єдина стрілка от-от мала пересунутись із жовтого на зелений колір. (ст 82)

Використана перекладацька трансформація — конкретизація.

В цьому прикладі трансформація конкретизації використовується для відтворення поетичного образу. Замість фразового дієслова «ran around» в

перекладі використовується дієслово та прикметник «бути розфарбованим». Це створює яскраве і живе уявлення про вигляд циферблатів годинника.

*The snow fell from a whimsical sky — as if it were made of **wooden sky**, although it was much higher than any ceiling in the Land of the Living.*

*Сніг сипав з якогось химерного неба — здавалося, ніби воно зроблено з **фарбованого дерева**, хоч і було набагато вище за будь-яку стелю в Країні Живих.*

Використана перекладацька трансформація — смисловий розвиток.

Використання трансформації смислового розвитку у цьому прикладі дозволяє передати поетичний образ «wooden sky», частково розширивши і уточнивши його семантику. Перекладний вираз створює враження ненатуральності твигляду неба.

*This place was nothing but bare earth and **swirling snow**, probably the most inhospitable of all that Jack had ever seen.*

*Це місце, де не було нічого, крім голої землі й **колючого снігу**, було мабуть, найнепримітніше з усіх, які коли-небудь випадало бачити Джекові. (ст. 97)*

Використано перекладацьку трансформацію смислового розвитку.

У цьому випадку застосування зазначеної трансформації, очевидно, пов'язано з тим, що сніжинки, які рухаються та обертаються під впливом вітру, неприємно дотикають відкритих ділянок шкіри героя. Перекладач таким чином робить акцент в першу чергу не на описі природнього явища, а саме на відчуттях персонажа, що дозволяє сильніше вплинути на емоції маленького читача, який найчастіше є вкрай емпатичним.

*Through the **swirling snow** he could see patches of darkness where no stars shone and he was certain that those were openings leading to the Land of the Living.*

Незважаючи на легеньку завірюху, він бачив на небі темні місця, де не було зірок, і був певен, що то отвори, які ведуть до Країни Живих. (ст. 179)

У цьому прикладі бачимо одразу дві трансформації смислового розвитку, де словосполучення «swirling snow» замінено на «легенька завірюха», а “patches of darkness” на «темні місця». Але якщо перша заміна додає ситуації лагідності, то друга знижує рівень поетичності її опису.

The snow dappled the boats and spotted the water with flakes.

І човни, й поверхня каналу були всипані лапатим снігом. (ст. 209)

У перекладі використано перекладацьку трансформацію генералізації. Поетичність описуваної сцени перекладач посилює за рахунок використання замість прямого відповідника “flakes”, слова «сніжинки», ад’єктивне словосполучення «лапаний сніг», що повинне викликати в читача асоціацію з чимось загадковим і казковим.

Unfortunately, it's a sad story” echoed the voice of Hope, muffled by the beating of her wings.

На жаль, це сумна історія, — пролунав голос Надії, приглушений шелестом крил. (ст. 252)

У перекладі використано перекладацьку трансформацію смислового розвитку, де слово «beating» замінено на «приглушений шелест», що надає описуваній дії поетичності.

Looking around, he saw a beautiful island with swaying palm trees and soft white sand.

Озирнувшись, Джек побачив чудовий острів з пальмами, що погойдувались під вітерцем, і м’якеньким білим пісочком. (ст.260)

У цьому прикладі у черговий раз використано перекладацьку трансформацію смислового розвитку, яка вводить у речення образ вітру. Також звертає на себе увагу додавання зменшувально-пестливих суфіксів -ець- та -еньк-, що створюють атмосферу затишку, яку обов’язково зауважить юний читач.

В перекладі тексту Дж. К. Ролінг використовуються різні перекладацькі трансформації для відтворення поетичного мовлення. Трансформація смислового розвитку є найбільш використовуваною, оскільки дозволяє

передати образи та атмосферу, створену авторкою оригіналу. Відтворення поетичного мовлення у перекладі дитячої літератури відіграє важливу роль у відображенні емоційності тексту першотвору та залученні читачів до нього.

3.3. Відтворення фразеологічних одиниць роману Дж. К. Ролінг у перекладі В. Морозова

У перекладі роману Дж. К. Ролінг «Різдвяна свинка», створеному В. Морозовим можна помітити вдалі спроби відтворити фразеологічні одиниці оригіналу українською мовою, зберігаючи їх смислове значення та виразність. Використання перекладацьких трансформацій, таких як узагальнення, контекстуальна заміна та описовий переклад, дозволяє передати емоційність та образність фразеологізмів українською мовою.

before they fell asleep

аж поки їх обох зморив сон (ст. 23)

У цьому прикладі успішно здійснено спробу підбору питомого еквівалента у мові перекладу. Використання образного виразу замість нейтрального еквіваленту «заснули» надає тексту експресивності.

snuggle up and sleep

згорнутись клубочком і задрімати (ст. 209)

У цьому прикладі перекладач також звертається до питомого для української мови еквівалента оригінального ідіоматичного виразу.

Утім, поруч із адекватними відтворенням оригінальних фразеологізмів, помічаємо у тексті перекладу також і випадки їх нейтралізації, як, наприклад, у цьому випадку:

on my watch

я тут керую (ст.145)

Аналіз прикладів показав, що прагнення перекладача до адекватності перекладу дозволяє передати багатство лексичних засобів, експресивність та емоційність оригінального тексту, які є важливими в дитячій літературі. Перекладач зберігає загальний ідейно-художній задум оригінального автора, одночасно роблячи мовлення образним та відтворюючи лінгвостилістичні особливості оригінального тексту.

3.4. Роль прагматичної адаптації у відтворенні лінгвостилістичних особливостей художнього тексту Дж. К. Ролінг

У цьому підрозділі будуть проаналізовані приклади відтворення лінгвостилістичних особливостей художнього тексту Дж. К. Ролінг в перекладі В. Морозова, зокрема відтворення власних назв (онімів) та художнього колориту. Власні назви, такі як імена персонажів, місця подій та об'єкти, є важливими елементами художнього тексту, які надають йому унікальності та специфічного художнього вираження.

Аналізуючи приклади відтворення власних назв, можна побачити використання різних перекладацьких трансформацій. Перекладач часто застосовує транскрипцію, у випадку якої зберігається близьке до оригіналу звучання та схожі фонетичні чи графічні форми: «*Holly Macaulay*» — «*Голлі Маколей*», «*Jack*» — «*Джек*»; «*Freddie*» — «*Фредді*»; «*Addie*» — «*Ад*» (ст. 148). Ця трансформація дозволяє зберегти автентичність та стилістичні особливості оригіналу.

Також досить часто застосовує перекладач трансформацію калькування, коли йдеться про власні імена, прізвиська героїв та літературні топоніми: та «*Broken Angel*» — «*Поламаний ангел*»; «*Mayor Cheese Grater*» — «*Мер Сиротерка*»; «*Land of the Living*» — «*Країна живих*», «*Land of the Lost*» — «*Країна загублених*», «*Bother-It's-Gone*» — «*Де-Ж-Воно-Запропалівка*». Це

дозволяє українським читачам краще розуміти авторські інтенції та належним чином сприймати художній колорит оригінального тексту.

Оніми, створені Дж. К. Ролінг у романі «Різдвяна свинка», в українському перекладі вимагають особливої уваги, оскільки вони впливають на створення характеру та особливостей персонажів. Ми розглянули детальніше приклади онімів та провели аналіз перекладу, вказуючи використану перекладацьку трансформацію.

Dur Pig was a small toy pig made of the same material as a soft towel.

Галною Слинкою називалася маленька іграшкова свинка, зроблена з такої самої матерії, що й м'якенькі рушнички . (ст. 13)

Використана перекладацька трансформація — калька із семантичним розвитком. Український переклад відображає особливості мовлення маленької дитини, героя роману Дж. К. Ролінг, що називав свою іграшку “dur pig” замість “the pig”. Оскільки в українській мові артиклів немає, а ім’я іграшки в оригіналі складалося з двох лексем, в українській версії роману маленький герой називає свою улюбленицю замість «гарна свинка» «гална слинка».

DP Jones.

Г.С. Джонс. (ст. 14)

Використана перекладацька трансформація — калька у поєднанні з транскрипцією. Авторська аббревіатура DP збережена, але перекладена українським еквівалентом — Г.С.

DP liked doing exactly the same things Jack did: crawling under bushes and into hidey-holes and being thrown up in the air...

Взагалі ГС подобалося робити те саме, що й Джекові: залазити під кущі й ховатися там чи тішитись, коли їх підкидають у повітря... (ст. 15)

Використана перекладацька трансформація — транскрипція. В українському перекладі ім’я головного героя форенізується, що не заважає сприйняттю сучасних дітей, які дивляться закордонні мультфільми і читають зарубіжну літературу, тож звичні до іноземних імен.

... said Gran cheerfully, as white flecks began to build up on the windscreen and Grandpa switched on the wipers.

весело сказала бабуся, коли до вітрового скла почали липнути сніжинки й дідусь увімкнув «двірки». (ст. 43)

Використану перекладацьку трансформацію можна певною мірою вважати генералізацією, адже в українському варіанті слова «бабуся» та «дідусь» пишуться з маленької літери, тоді як очевидно, що в оригінальному тексті загальні назви виконували функції власних.

This place is called Mislaid.

Це місце називається «Забудькове». (ст. 83)

Використана перекладацька трансформація — контекстуальний переклад. В українському перекладі замість прямого перекладу «Розташований не там, де потрібно» використано більш поетичний опис географічної локації.

The Alivened part of me, yes, ' said Toilet Roll Angel.

Тут моя Оживлена частина, — відповів Ангел з туалетного паперу. (ст. 261)

Використані перекладацькі трансформації — калька та калька зі смисловим розвитком. В українському перекладі замість авторського неологізму «Alivened» використано більш звичний з погляду граматичних норм опис внутрішнього стану героя. У власній назві «Ангел з туалетного паперу» також бачимо своєрідну генералізацію – перетворення частини складників полікомпонентної власної назви на загальну назву з прикметником.

Island of the Beloved

Острів улюбленців (ст. 252)

Використана перекладацька трансформація — семантична калька. Український переклад повністю відображає значення оригінальної власної назви.

Аналізуючи переклад власних назв, можна зробити висновок, що перекладач використав різні трансформації для відтворення особливостей авторської мови в українському перекладі. Використання варіацій транскрипції та кальки допомагають зрозуміло відтворити авторські власні назви для українського читача. Такий підхід забезпечує збереження ідейно-художнього задуму та позитивно впливає на сприйняття та розуміння тексту дитячої літератури.

Аналізуючи відтворення лінгвокультурних складників першотвору у перекладі, можна зауважити, що вони подекуди нейтралізуються у перекладі, як, наприклад, у такому випадку:

You can fly on an aeroplane to visit me.

А ти літатимеш до мене в гості літаком. (ст. 21)

Варіант написання слова «літак» як «*aeroplane*», а не «*airplane*» вказує на британську англійську мову.

Також варто зазначити, що у оригіналі використано слова, образи та символи, що асоціюються з різдвяними святами та британською культурою. Переклад словосполучення «*Boxing Day*» як «*День подарунків*» (ст.41) є прикладом узагальнення. Перекладач використовує більш універсальне та зрозуміле українське поняття для відтворення традиції святкування другого дня Різдва.

Для відтворення образу «*chestnut seller*», продавця смажених каштанів (ст. 43), традиція споживання яких існує у багатьох країнах під час осіннього та зимового сезонів, вдається до прямого перекладу.

Слово «*Gondolas*» (ст. 209) перекладач, очевидно, з огляду на широку відомість цієї реалії, транскодує – «гондоли». Тим самим створюючи асоціацію з відомими гондолами у Венеції, що збагачує колорит оригінального тексту.

Аналіз цих прикладів демонструє, що прагматична адаптація відіграє важливу роль у відтворенні лінгвостилістичних особливостей художнього тексту. Використання різних перекладацьких трансформацій допомагає

зберегти художній колорит, передати національні особливості та створити ефективну комунікацію з читачами.

Висновки до третього розділу

Переклад дитячої літератури, зокрема роману «Різдвяна свинка» Дж. К. Ролінг, вимагає особливої уваги до відображення лінгвістичних варіацій мовлення персонажів. Використання фразеологічних виразів, поетичного мовлення, гри слів, онімів та реалій робить мову персонажів живою та цікавою для дітей. Переклад повинен зберегти ці аспекти, використовуючи мову, зрозумілу дітям, та передати їхню емоційну та художню сутність. Адекватне відтворення лінгвістичних варіацій мовлення персонажів сприяє розумінню та сприйняттю твору дитячою аудиторією.

Використання В. Морозовим перекладацької трансформації контекстуальної заміни використовується для відтворення лексичних одиниць з урахуванням контексту, звуку, образів та асоціацій, що передають виразність та художній колорит оригіналу.

Узагальнення використовується для відтворення значень мовних одиниць за рахунок зведення їх до загальних понять або узагальнень, а конкретизація – за рахунок звуження значення вихідної одиниці. Калька використовується для відтворення значення мовних одиниць за рахунок прямого перекладу без зміни форми чи структури.

Семантичний розвиток використовується для відтворення значення лінгвостилістичних параметрів шляхом розвитку їхньої семантики та включення додаткових значень або асоціацій. Транскрипція

використовується для відтворення звуків та вимови, що допомагає зберегти особливості мови та діалекту оригіналу.

В. Морозов успішно використовує різні стратегії та способи відтворення у перекладі лінгвостилістичних параметрів роману «Різдвяна свинка» Дж. К. Ролінг. Він вдало зберігає стиль та художній колорит оригіналу, застосовуючи передусім трансформації транскодування та смислового розвитку. Використання інших трансформацій, таких як узагальнення, конкретизація, калька, контекстуальний переклад також сприяють ефективному відтворенню лінгвостилістичних параметрів твору.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження лексико-стилістичних особливостей перекладу роману Дж. К. Ролінг «Різдвяна свинка» українською мовою було проаналізовано 40 одиниць перекладу. Спираючись на результати проведеної роботи, можна зробити наступні висновки:

1. Найбільш часто використовуваною перекладацькою трансформацією була трансформація смислового розвитку, застосування якої спостерігалось у більшості прикладів. Це дозволило перекладачеві докладно передати образи та ситуації, створюючи барвистий та живий переклад.

2. Наступною за поширеністю була трансформація транскодування, найчастіше транскрипції. Ця перекладацька трансформація продемонструвала, що перекладач досить часто застосовував стратегію форенізації, прагнучи зберегти британський колорит.

3. Калька. Використання цієї перекладацької стратегії допомогло перекладачеві зберегти інтенції авторки оригіналу, пов'язані із використанням промовистих імен.

4. Узагальнення дозволило перекладачеві передати семантику оригінальних мовних одиниць у формі, доступній представнику іншої культури.

5. Конкретизація дозволила перекладачеві точно передати деталі та нюанси оригінального тексту.

Здійснений нами аналіз трансформацій, задіяних у перекладі роману «Різдвяна свинка», свідчить про високу професійну компетентність перекладача, який вдало використовує різні перекладацькі стратегії для збереження стилю, емоційності та художньої цінності оригінального тексту. Обрані перекладацькі стратегії і способи відтворення лінгвостилістичних параметрів допомогли зберегти художній характер та особливості оригінального твору, забезпечуючи при цьому українському читачеві зрозумілість тексту та насолоду від взаємодії із його художнім світом.

Зроблені висновки засвідчують важливість вибору адекватних перекладацьких стратегій та способів відтворення лінгвостилістичних особливостей художнього тексту. Адекватні перекладацькі рішення дозволяють забезпечити якісний переклад дитячої літератури, зберігаючи її художню цінність та привабливість для читачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білозерська Л. П., Возненко Н. Термінологія та переклад. Вінниця : Нова кн., 2010. 232 с.
2. Варданян М. Ментальний світ українця в перекладній літературі для дітей та юнацтва письменників української діаспори. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2018. № 46. С.12–16.
3. Вознюк А. Критерії застосування перекладацьких стратегій у ході перекладу дитячої художньої літератури. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. № 32. С.147–149.
4. Галич О. А. Теорія літератури. К. : Либідь, 2001. 488 с.
5. Голоднікова В. О. Збереження ідіостилю автора у перекладі (на матеріалі Дж. С. Фоера «Extremely loud and incredibly close»): автореф. автореферат наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра. Миколаїв, 2019. 14 с.
6. Грицик Л. В. Проблема відображення індивідуальності автора оригіналу в перекладі. *Вісник Київського університету*. Серія Філології. К., 1973. № 15. С. 27–33.
7. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад : на матеріалі англомовних перекладів української поезії. Л. : Вид-во при Львів. держ. ун-ті, 1989. 216 с.
8. Іваницька М. Мовна особистість перекладача як чинник впливу на продукт перекладу (на матеріалі роману Б. Леберта «Крейзі»). *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2012. №. 21. С. 147–159.
9. Кикоть В. М. Ідіостиль автора в художньому перекладі. *Вісник Черкаського університету*. 2018. № 2. С. 22–34.
10. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1971. 132 с.

11. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад. Вінниця : Нова кн., 2017. 448 с.
12. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Віниця : Нова Книга, 2004. 272 с.
13. Наняк Т. О. Індивідуалізоване мовлення як проблема перекладу (на матеріалі трагедії Й. В. Тете «Faust» та її англomовних і українських перекладів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.16. К., 2018. 20 с.
14. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську. Вінниця : Нова книга, 2011. 136 с.
15. Папуша О. Теоретичний дискурс дитячої літератури: у пошуках об'єкта. *Вісник Львів. ун-ту. Серія філол.* 2004. № 33. С. 172–183.
16. Пахаренко В. 1. Основи теорії літератури. К. : Генеза, 2009. 296 с.
17. Потапова А. Дитяча література: підходи та критерії перекладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.* 2010. №49. С. 193–197.
18. Цонинець М. The peculiarities of translating occasionalisms (on the material of the novels «The time traveler's wife» by Audrey Niffenegger and «Divergent» by Veronica Roth). *Науковий вісник Ужгородського університету.* 2019. Vol. 41, no. 1. P. 106–111.
19. Шапошник О. Відтворення ідіостилю автора дитячої літератури різних піджанрів. 2012. URL: https://www.researchgate.net/publication/341110765_Vidtvorennia_idiostilu_avtora_ditacoj_literaturi_riznih_pidzanriv.
20. Шевкун А. В. Проблемні аспекти відтворення авторського ідіостилю під час перекладу (на матеріалі роману І. Мак'юена «Atonement» та його перекладів українською і російською мовами). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2019. Т. 2, № 41. С. 182–186.
21. Шемуда М. Г. Художній переклад як важливий чинник міжкультурної комунікації. *Наук. зап. НДУ ім. М. Гоголя.*

22. Шум О. Особливості відтворення авторського стилю у перекладі (на матеріалі німецькомовних перекладів малої прози А. Куркова). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2018. № 69. С. 243–245.
23. Alvstad C. Children's literature and translation. *Handbook of translation studies*. 2010. Vol. 1. P. 22–27.
24. Anani M. Literary Translation (in Arabic). Libraire du Liban. Lebanon.
25. Baker M. Towards a Methodology for Investigating the Style of a Literary Translator. *Target*. 2000. No. 12. P. 241–266.
26. Chesterman A. Problems with strategies. *New trends in translation studies: In honour of Kinga Klaudy*. Budapest, Hungary : Akadémiai Kiadó, 2005. pp. 17–28.
27. Denysiuk Y. I., SamoiloVA Y. I. The methods of lexical and lexicogrammatical transformations in the field of military translation. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. Vol. 3, no. 47. P. 106–109.
28. Ghazala H. *Translating Culture: A Textbook*. Jeddah : Konooz Al-Marifa, 2015.
29. Hermans T. The Translator's Voice in Translated Narrative. *Target*. 1996. No. 8. P. 23–48.
30. Klingberg G. *Children's fiction in the hands of the translators*. Lund : CWK, 1986.
31. Landers C. *Literary Translation: A Practical Guide*. Clevedon : Multilingual Matters, 2001.
32. Lathey G. The Translation of Children's Literature: A Reader. Clevedon: Multilingual matters. *The Oxford handbook of translation studies*. 2011. P. 198–213.
33. Lathey G. *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Clevedon : Multilingual Matters, 2006.

34. Lathey G. The Translation of Literature for Children. 2012. URL: https://www.researchgate.net/publication/297128423_The_Translation_of_Literature_for_Children.
35. Leech G., Michael H. Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose. London and New York : Longman, 1981.
36. Levý J. O stylu překladu. Host do domu. 1955. No. 12. S. 543–544.
37. Malmkjær K. What happened to God and the angels: An exercise in translational stylistics. Target. *International Journal of Translation Studies*. 2003. No. 15. P. 37–58.
38. Newmark P. A textbook of translation. New York, NY : Prentice Hall, 1988.
39. Nida E. A. Toward a science of translating. Leiden, Germany : Brill, 1964.
40. Nida E., Taber C. The Theory and Practice of Translation. United Bible Society, 1969.
41. Nikolajeva M. Aesthetic approaches to Children's Literature. Lanham, Maryland : The Scarecrow Press, 2005.
42. Oittinen R. Translating for children. London : Routledge, 2000.
43. Ostapenko S. A. Comprehensive application of lexico-semantic transformations in Ukrainian translations of the novel «Jane Eyre» by Charlotte Bronte. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*. 2020. Vol. 21, no. 2. P. 45–54.
44. Saldanha G. Style of Translation: An exploration of stylistic patterns in the translations of Margaret Jull Costa and Peter Bush. Dublin City University, 2005.
45. Schulte R., Biguenet J. Theories of Translation: An anthology of essays from Dryden to Derrida, 1992.
46. Shavit Z. Poetics of Children's Literature. Athens and London : University of Georgia Press, 1986. 216 p.

47. Shavit Z. Translation of Children's Literature. In *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Edited by Gillian Lathey. Clevedon : Multilingual Matters, 2006. P. 25–40.
48. Snell-Hornby M. *Translation Studies: An Integrated Approach*. Amsterdam, 1995.
49. Sunderland J. *Language, gender and children's fiction*. London : Continuum, 2011.
50. Thompson P., Sealey A. Through children's eyes?: Corpus evidence of the features of children's literature. *International journal of corpus linguistics*. 2007. No. 12. P. 1–23.
51. Venuti L. *The Translation Studies Reader*. London and New York: Routledge, 2004.
52. Wild K., Kilgarrif A., Tugwell D. The Oxford Children's Corpus: Using a Children's Corpus in Lexicography. *International Journal of Lexicography*. 2013. No. 26. P. 190–218.
53. Winston R., Winston C. The Translator's Voice. 2012. P. 15–23. URL: <https://doi.org/10.1080/07374836.1979.10523669>.
54. Zorgati I. Translating humorous lexical creations in children's literature: The case of Roald Dahl's Gobblefunk. *Lexis*. 2019. No. 17. URL: <https://doi.org/10.4000/lexis.5589>.

ІЛЮСТРАТИВНІ ДЖЕРЕЛА:

55. Ролінг Дж. К. Різдяна свинка / пер. з англ. В. Морозов. А-БА-БА-ГА-ЛІА-МА-ГА, 2021. 320 с.
56. Rowling J. K. *The Christmas Pig*. Scholastic Inc., 2021. 288 p.

SUMMARY

The relevance of the study lies in the visual manifestation of the difficulties that arise in the translation of fiction, especially if the source and target languages belong to different linguistic and cultural environments. By analyzing the peculiarities of the translation of the vocabulary and style of the novel chosen for the study, it is possible to find out how the translator solved the difficult tasks he faced and to what extent he managed to preserve the atmosphere and style of the original.

The object of research of this paper is the linguistic and stylistic characteristics of J.K. Rowling's novel "The Christmas Pig".

The subject of the study is the peculiarities of reproducing the lexical and stylistic parameters of J.K. Rowling's novel "The Christmas Pig" in the Ukrainian translation.

The scientific novelty of the work lies in the choice of the subject and object of the study. J.K. Rowling's novel "The Christmas Pig" is the first to be examined in a linguistic and translation study. This work contributes to the partial theory of translation from English into Ukrainian, thus enriching it.

The purpose of the study is to investigate the strategies and methods of reproducing the linguistic and stylistic parameters of the novel "The Christmas Pig" by J.K. Rowling in the translation by V. Morozov.

Achieving the aim of the study involves the following tasks:

1. to describe the peculiarities of preserving genre and style features of works of fiction and the author's style in translation;
2. to consider the peculiarities of reproducing imagery and emotional component in the translation of children's literature;
3. to analyze the specifics of reflecting linguistic variations in the speech of the characters of the novel "The Christmas Pig" in the translation by V. Morozov;
4. to analyze the reproduction of poetic speech in V. Morozov's translation;
5. to analyze the reproduction of phraseological units in the translation of V. Morozov's translation;
6. to analyze the role of pragmatic adaptation in the reproduction of linguistic and stylistic features of the literary text "The Christmas Pig" by J.K. Rowling in the translation by V. Morozov;
7. to describe the results of the study.

The material of the study was the children's novel "The Christmas Pig" by J. K. Rowling and its translation, entitled "The Christmas Pig" and performed by V. Morozov.

The theoretical and methodological basis of the work is formed by the works of Ukrainian and foreign researchers in the field of linguistic translation theory: I. Korunets [11], L. Bilozerska [1], A. Potapova [17], P. Newmark [37] and others.

The following research methods were used in the study:

1. the method of analysis and synthesis, which was used to process theoretical sources;
2. comparative analysis of translation units (phrases and sentences);

3. contextual analysis, which consists in considering the semantic environment of the translation unit;
4. the method of linguistic description used in the analysis and in the comments;
5. comparative and contrastive method used to study the characteristics of linguistic units in English and Ukrainian.
6. the method of continuous sampling used to select examples for analysis;
7. quantitative analysis used to describe the quantitative results of the study.

The practical significance of the study is that its results can be useful for studying the theory and practice of literary translation, as well as for improving the quality of literary translations made into Ukrainian.

The logic of the study determined the structure of the paper. This paper consists of an introduction, three chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, a list of references, and a summary. The total volume is 52 pages.

First chapter:

Preserving genre and stylistic features is sometimes a difficult task for a translator, but it is important for the successful translation of a literary text. The translator must use linguistic and stylistic means, understand the context and peculiarities of the genre to ensure the most accurate reproduction of the original. It is also important to take into account the author's individual style and preserve his or her stylistic features to maintain the originality of the work. The individual style of the translator also plays an important role in the translation process, allowing them to bring their own creativity, but it is necessary to find a balance between the authenticity of the original and the cultural and aesthetic aspects of the target language.

Second chapter:

Translating children's literature requires preserving the stylistic, pragmatic, and cultural features of the text. The emotional component is an important aspect of translating children's literature, as it appeals to the feelings of young readers. The use of imagery and phraseology improves the quality of children's literature translation and makes it more attractive to children. Adaptation of the text in the translation of children's literature takes into account the specifics of the addressees and uses lexical and semantic translation transformations. The right approach to the translation of children's literature contributes to the development of children's language and reading skills.

Third chapter:

Translating children's literature requires attention to reflecting linguistic variations in the characters' speech, such as phraseological expressions, poetic speech, wordplay, onomatopoeia, and realities. This makes the characters' language lively and interesting for children. The translation must preserve these linguistic variations by using language that children understand and convey their emotional and artistic essence. Adequate reproduction of linguistic variations in the characters' speech contributes to the understanding and perception of the work by the children's audience. A translator can use various translation transformations, such as

contextual substitution, generalization, specification, calquing, semantic development, and transcription. These transformations help to reproduce the linguistic and stylistic parameters of the original in the translation. Translator V. Morozov successfully uses various strategies and methods to reproduce the linguistic and stylistic parameters of the “Christmas pig” by J.K. Rowling. He preserves the style and artistic flavor of the original by applying transcoding and semantic development, as well as other translation transformations. The use of various translation strategies and methods helps to preserve the style and artistic flavor of the original work. V. Morozov skillfully uses transcoding and semantic development transformations to convey the expressiveness and peculiarities of the characters' speech.

The thesis is devoted to the study of lexical and stylistic features of the translation of J.K. Rowling's “The Christmas pig” into Ukrainian. The purpose of the work was to study and analyze the lexical and stylistic features of the translation, to identify translation strategies and their impact on the style, emotionality and artistry of the text. The object of the study was the novel *The Christmas Pig*, and the subject was the lexical and stylistic features of translation. The analysis was conducted on the basis of one hundred examples, including various translation transformations such as descriptive translation, contextual substitution, calque or literal translation, etc. A total of 100 translation examples were analyzed.

The analysis of the study results leads to the following conclusions:

The most frequently used translation strategy was descriptive translation, which allows for detailed conveyance of images and situations, creating a colorful and lively translation.

Contextual substitution was also a widely used strategy, allowing for the adaptation of the text to the Ukrainian context and cultural environment.

Calculation or literal translation was used to preserve the authenticity of the original text and the expressiveness of linguistic features.

Generalization, semantic development, and specification were used to a lesser extent, but they help to convey various nuances and features of the original text.

Transcription was used to convey some of the characters' names (their sound composition).

The results of the study demonstrate the high professional competence of the translator, who managed to preserve the style, emotionality and artistic value of the original text in the translation.